

Warning: "continue 2" targeting switch is equivalent to "break 2". Did you mean to use "continue 3"? in [/home/debtfree/public_html/wp-content/plugins/revslider/includes/operations.class.php](#) on line 2858

Warning: "continue 2" targeting switch is equivalent to "break 2". Did you mean to use "continue 3"? in [/home/debtfree/public_html/wp-content/plugins/revslider/includes/operations.class.php](#) on line 2862

Ελληνικά

✉ info@debtfree.gr

ΑΡΧΙΚΗ

ΤΟ ΕΡΓΟ

Η ΟΜΑΔΑ

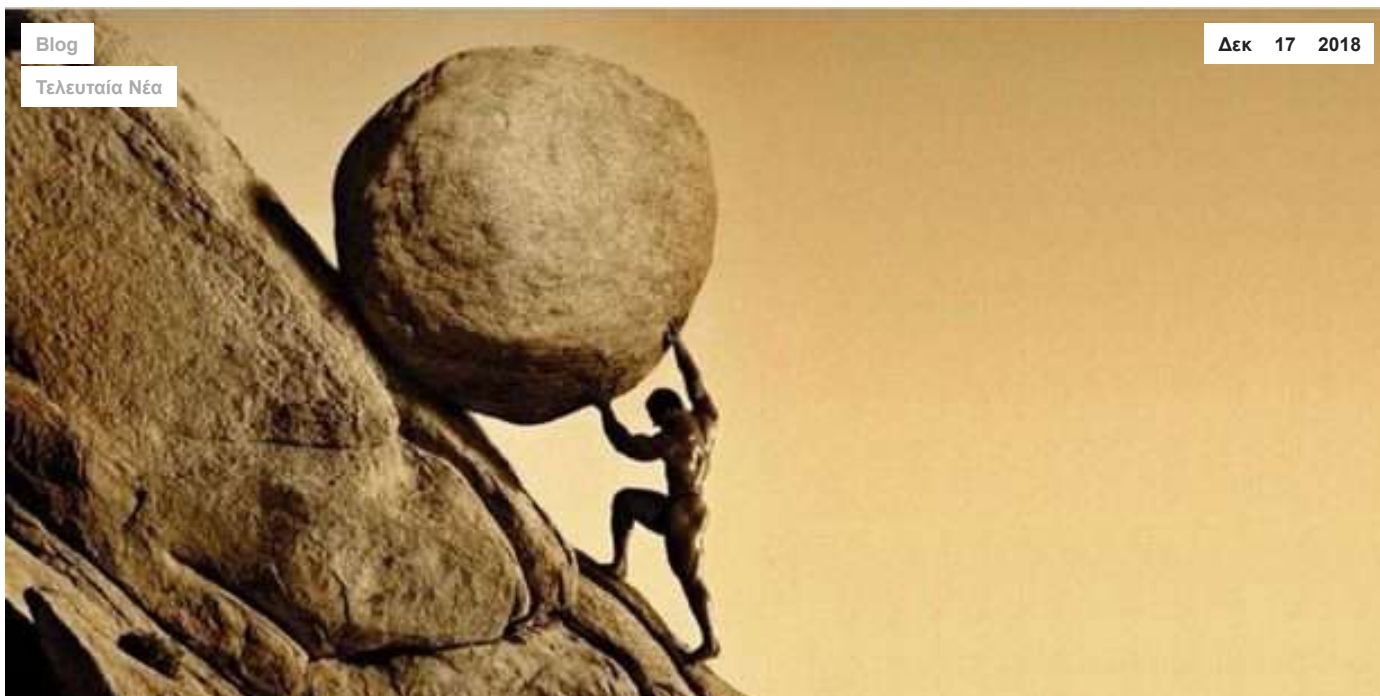
ΑΠΟΘΕΤΗΡΙΟ

ΜΗΝΤΙΑ

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Περί Δημοσίου Χρέους και Η εμπειρία Του Δίσουφου

Α. Δ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΙΔΗΣ

Η Ελλάδα έχει υπάρξει, με περισσότερους από έναν τρόπους (όλοι τους δυσάρεστοι), μια περίπτωση του ευρωπαϊκού και παγκόσμιου συστήματος που πειραματίζεται με αυτό που θα μπορούσε κανείς να ορίσει ως «την εποχή του χρέους της παγκόσμιας οικονομίας και των προσπαθειών για την εξεύρεση μεθόδων αντιμετώπισης του, εκτός/πέραν του “επιμηκύνω/προσποιούμαι». Ας ρίξουμε μια ματιά στα βασικά αυτής της εμπειρίας/του πειράματος από την οπτική του πειραματοζώου.

Προετοιμασία του εδάφους

Υπάρχει πάντα ένα χρονοδιάγραμμα όταν κάποιος παλεύει με τα κύματα κατά τη χάραξη πολιτικής ή με το δημόσιο αίσθημα· ειδικά όταν τα δύο συναντώνται σε θέματα όπου τα τεχνικά ζητήματα οδηγούν σε πολιτικές που αλλάζουν ριζικά τις ζωές της πλειοψηφίας σε μια κοινωνία. Όταν συζητάμε περί χρέους, μπορεί να μπει στον πειρασμό να χρησιμοποιήσεις ως χρονοδιάγραμμα τη έκδοση “Αυτή η φορά είναι διαφορετική: Οκτώ Αιώνες Χρηματοοικονομικής Τρέλας” [*This Time is Different: Eight Centuries of Financial Folly*] των Carmen Reinhart και Kenneth Rogoff (2011) ή έστω το paper «Ανάπτυξη σε εποχή Χρέους» [*Growth in a Time of Debt*] (*American Economic Review*, 2010) του ζεύγους, όπου η υπόθεση ότι μόλις το δημόσιο χρέος υπερβεί ένα κατώτατο όριο – πχ. το 60% του ΑΕΠ – περιορίζει σοβαρά την ανάπτυξη και ότι ένα κατώτατο όριο 90% επιφέρει «μείωση της αύξησης του ΑΕΠ στο μισό» εδράστηκε στο δημόσιο διάλογο και δικαιολόγησε πολιτικές λιτότητας στις πιο προηγμένες οικονομίες.

Το ΔΝΤ ακολούθησε τη μόδα λίγο αργότερα· οι αρχές της Ευρωζώνης ακολούθησαν το παράδειγμα. Η «*υπόθεση της δυσανεξίας στο χρέος*» που καταρτίστηκε για τις αναδυόμενες οικονομίες και χρησιμοποιείτο για να εξηγήσει τις κρίσεις χρέους, τα αδιέξοδα εξυπηρέτησης του χρέους και αδυναμίας πληρωμής σε περιπτώσεις του Τρίτου Κόσμου επεκτάθηκε για να στηρίξει τους φόβους ότι ο κίνδυνος κρατικού χρέους θα αποδεικνυόταν αποσταθεροποιητικός και για τις ώριμες οικονομίες. Το πιο σημαντικό είναι ότι το συστημικό πλήγμα που κατάφερε στην παγκόσμια χρηματοπιστωτική σταθερότητα μετά την υψηλού κινδύνου/Lehman Bros κρίση και την αναταραχή του χρέους της Ευρωζώνης που ακολούθησε θα πρέπει να αντιμετωπιστεί από μια συστηματική προσπάθεια μείωσης του χρέους, βασισμένη σε σταθερές πολιτικές αποφυγής ελλείμματος/πολιτικές λιτότητας, όπως ορίστηκε στο πλαίσιο του τρόπου λειτουργίας της Ευρωζώνης, ιδίως μετά το (με την εσφαλμένη ονομασία) Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης της ΟΝΕ του 1999 (όπου τα γενικά δημοσιονομικά ελλείμματα/ \το ΑΕΠ δεν πρέπει να ξεπερνούν το 3% και το ακαθάριστο δημόσιο χρέος/το ΑΕΠ δεν πρέπει να υπερβαίνουν το 60% – ή τουλάχιστον θα έπρεπε να συρρικνωθεί και να προσεγγίσει [εκείνη] την τιμή αναφοράς με ικανοποιητικό ρυθμό) αντικαταστάθηκε από το Δημοσιονομικό Συμβόλαιο του 2012 που απαιτούσε ισορροπημένους αν όχι πλεονασματικούς προϋπολογισμούς (με διαρθρωτικά ελλείμματα που δεν υπερβαίνουν τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο, συγκεκριμένο για κάθε χώρα, που δεν υπερβαίνει το 0,5% του ΑΕΠ για χώρες με χρέος άνω του 60% του ΑΕΠ).

Επιστροφή στις ρίζες

Εάν κάποιος πήγαινε λίγο πιο πίσω στο χρόνο, δεν θα συναντούσε κάποιον άλλον από τον Εμμανουέλ Μακρόν – τώρα πρόεδρο της Γαλλίας, αλλά τότε (στα μέσα του 2015) υπουργό Οικονομικών στην εξασθενημένη κυβέρνηση Ολάντ στη Γαλλία. Μιλώντας ενώπιον ακαδημαϊκού-διπλωματικού ακροατηρίου στο Βερολίνο, ο Μακρόν μίλησε για «*έναν θρησκευτικό πόλεμο για το χρέος*» που λάμβανε χώρα στην Ευρώπη. Επισήμανε ότι δύο διαφορετικά σκέλη του Χριστιανισμού – ο καθολικισμός του Θωμά Ακινάτη, αφενός, και ο προτεσταντισμός του Ιωάννη Καλβίνου από την άλλη – εξακολουθούν να αντιμάχονται στην Ευρώπη του 21ου αιώνα. Ο Προτεσταντισμός/ η λιτότητα και ο – επιρρεπής στην ακεραιότητα – βοράς γύρω από την Καγκελάριο Μέρκελ – κόρη πάστορα – και τον (τότε) Υπουργό Οικονομικών Βόλφγκανγκ Σόιμπλε, ο οποίος αντιμάχεται την Καθολική και Ορθόδοξη Νότια και Νοτιοανατολική Ευρώπη (με την οποία η Γαλλία συσχετίστηκε ιδιαίτερα).

Αναφερόμενος στο ίδιο θέμα, ο John Milbank – Καθηγητής Θεολογίας και Ηθικής στο Νότιγχαμ – μίλησε για το πώς “Ο προτεσταντισμός δίνει προτεραιότητα στην αυτονομία ενός ατόμου, που κερδίζεται μέσω του ότι δεν οφείλει χρήματα σε άλλους. Οι Καθολικοί και οι Ορθόδοξοι είχαν πάντα την τάση να θεωρούν το χρέος ως ένα είδος δεσμού ευγνωμοσύνης [...]. Παραδοσιακά, ο Χριστιανισμός γνώριζε ότι το υπερβολικό χρέος μπορεί να είναι δηλητηριώδες για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη· γι’ αυτό πρέπει να χορηγείται περιοδικά ελάφρυνση του χρέους. Ο καπιταλισμός, που στη διατύπωσή του απορρέει από σύμβαση, δυσκολεύεται να αποδεχθεί την ανάγκη για γενναιοδωρία».

Μένοντας λίγο στον Ακινάτη, μπορεί κανείς να διακρίνει τη θέση του Μεσαίωνα ότι, δεδομένου ότι τα χρήματα δεν είναι ωφέλιμα, τότε η επιβολή τόκου στην περίπτωση δανεισμού χρημάτων είναι ανήθικη. Κατά τον 16ο αιώνα, όταν ένα είδος χρηματοπιστωτικής διαμεσολάβησης άρχισε να πυροδοτεί το εμπόριο, ο Ιωάννης Καλβίνος υποστήριξε τα τοκοφόρα δάνεια – τουλάχιστον ανάμεσα σε πλούσιους, αλλά όχι επί δανείων προς τους άπορους. Αργότερα, οι νόμοι που βασίζονται στη χριστιανική πίστη και απαγορεύουν την τοκογλυφία άρχισαν να κάμπτονται: ο τόκος εξακολουθούσε να είναι απαγορευμένος, αλλά μόνο όταν θεωρείτο υπερβολικός. Με τον τρόπο αυτό ο όρος “ληστρικός” επιβιώνει ακόμα και στη σύγχρονη χρήση, για να υποδηλώσει τον υπερβολικό τόκο – ειδικά όταν επιβάλλεται σε συνθήκες ανάγκης.

Εάν κάποιος εμβαθύνει περισσότερο, στη γλωσσολογία αυτή τη φορά – και σε όλα εκείνα τα οποία η γλώσσα αποκαλύπτει σχετικά με βαθύτερα αντανάκλαστικά – βρίσκει τη λέξη *debt* ή *la dette* στα αγγλικά ή στα γαλλικά που προέρχονται από το *debet* στα λατινικά, το οποίο αναφέρεται στο οφείλω, πρέπει να. Στα γερμανικά, όμως, το *Schuld / die Schulden* αναφέρεται στο χρέος, αλλά είναι επίσης κοντά στο *schuldig*, το οποίο αναφέρεται στην υπαιτιότητα. [Δεδομένου ότι η Ελλάδα είναι η χώρα όπου η κρίση του χρέους πραγματικά συνέτριψε τόσο την οικονομία όσο και την κοινωνία – να μην αναφερθούμε και στο πολιτικό σύστημα – η γλωσσική αναλογία είναι χρέος, «χρη» που βρίσκεται πιο κοντά στη λατινική προσέγγιση].

Συναντώντας έναν σύγχρονο Σίσυφο

Είναι χρήσιμο να έχουμε όλα αυτά υπόψη κατά τη συνάντηση με τον σύγχρονο Σίσυφο – δηλαδή την Ελλάδα. Όταν η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση που προκλήθηκε από την αμερικανική οικονομία/υψηλού κινδύνου/Lehman, η Ελλάδα θεωρήθηκε αρχικά ότι αντιμετώπισε ένα πρόβλημα ροών, δηλαδή τα μη βιώσιμα ελλείμματα που συσσωρεύονται με την πάροδο του χρόνου (λόγω της εύκολης πρόσβασης που απέκτησε η χώρα στις αγορές λόγω της συμμετοχής της στην Ευρωζώνη)· ελλείμματα που εκτινάχθηκαν πέραν του 15% του ΑΕΠ έως το 2009 και μετατράπηκαν ταχέως σε μη χρηματοδοτικά από τις ίδιες αγορές που είχαν δεχθεί ελληνικά ομόλογα (γραμμάτια) για μερικά χρόνια σχεδόν στην ίδια ονομαστική αξία με τα γερμανικά ομόλογα.

Ακολούθησε μεγάλο δράμα, με τη συνταγματική αρχή των Συνθηκών της ΕΕ ότι δεν επιτρέπεται η οικονομική διάσωση των

χρηματοδοτική στήριξη, προκειμένου να αποφευχθεί αδυναμία πληρωμής για τρέχουσες οφειλόμενες πληρωμές. Δεν πέρασε πολύς καιρός όταν το πρόβλημα των ροών ειδώθηκε στην πραγματική του διάσταση: ένα μετοχικό, δηλαδή μη βιώσιμου χρέους, δεδομένης της ιδιαίτερης βαρύτητάς του στην εύθραυστη, εσωστρεφή και χαμηλής ανταγωνιστικότητας ελληνική οικονομία. Ταυτόχρονα, το ελληνικό χρέος, το οποίο οφειλόταν κυρίως στον ιδιωτικό τομέα, δηλαδή στις ευρωπαϊκές τράπεζες (κατά σειρά έκθεσης: γαλλικές, γερμανικές, ολλανδικές, ιταλικές) ανερχόταν σε 320 δισ. Ευρώ. Την εποχή εκείνη το ελληνικό ΑΕΠ έφθασε τα 220 δισ. Ευρώ, δηλαδή το χρέος υπερέβαινε το 145% του ΑΕΠ – ενώ οι συνολικές καταθέσεις στις ελληνικές τράπεζες ανέρχονταν σε περίπου 195 δισ. Ευρώ.

Λίγο αργότερα “ανακαλύφθηκε” το υποκείμενο ζήτημα χρέους τόσο από ευρωπαίους πολιτικούς όσο και από διεθνή μέσα ενημέρωσης, υπό την αιγίδα του ΔΝΤ που είχε συμβάλει ως επικεφαλής αρχιτέκτονας στο πρώτο πρόγραμμα διάσωσης/ Προσαρμογής για την Ελλάδα. Εκείνο το πρώτο πρόγραμμα διάσωσης σύντομα κατέρρευσε – όπως και η οικονομική δραστηριότητα στην Ελλάδα μέσω μίας προσέγγισης περικοπών-περικοπών-περικοπών/φόρων-φόρων-φόρων του παραδοσιακού είδους του ΔΝΤ. (Για να είμαστε δίκαιοι, το Ταμείο είχε επιμείνει από την αρχή ότι θα χρειαζόταν κούρεμα χρέους, καθώς δεν υπήρχε κανένας τρόπος υποτίμησης του νομίσματος για την ανάκτησης της ανταγωνιστικότητας, με την Ελλάδα να είναι μέλος του Euroclub).

Στο επόμενο Πρόγραμμα διάσωσης, το ελληνικό ΑΕΠ μειώθηκε σε περίπου 175 δισ. Ευρώ το 2015, δηλαδή μια άνευ προηγουμένου απώλεια παραγωγής (και εισοδήματος ...) εν καιρώ ειρήνης, πάνω από 20%· η φυγή κεφαλαίων είχε μειώσει τις τραπεζικές καταθέσεις σε περίπου 132 δισ. Ευρώ· δύο διαδοχικές πράξεις – με την κατ’ ευφημισμό ονομασία “συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα” – η ανταλλαγή ελληνικών ομολόγων στα χαρτοφυλάκια τραπεζών (τόσο ξένων όσο και τοπικών) και άλλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων με πιο μακροπρόθεσμα/ μειωμένης ονομαστικής αξίας ομόλογα που χρηματοδοτούνται από νέα δάνεια του δημόσιου τομέα – που επωμίζεται η Ελλάδα /οι Έλληνες φορολογούμενοι.

Το διπλό αποτέλεσμα της εν λόγω κατάστασης ήταν ότι ο δείκτης χρέους/ΑΕΠ ανέβηκε αντί να κατέβει- και ένα βήμα αργότερα, δηλαδή σήμερα, ανέρχεται σε περίπου 180% – και η κεφαλαιακή διάρθρωση των ελληνικών τραπεζών αποσαθρώθηκε πλήρως. Δεδομένου ότι η ικανότητα αποπληρωμής των Ελλήνων οφειλετών – τόσο των επιχειρήσεων όσο και των νοικοκυριών – αποσαθρώθηκε επίσης εξαιτίας του κατακερματισμού των εισοδημάτων και της ζημίας στον κύκλο εργασιών των επιχειρήσεων, το γεγονός είναι ότι το δημόσιο χρέος μετατράπηκε εκ των πραγμάτων σε ιδιωτικό χρέος. Δάνεια αξίας άνω των 106 δισεκατομμυρίων ευρώ χορηγούμενα από ελληνικές τράπεζες (ένα θραύσμα άνω του 50% του συνόλου των πράξεων τους) έχουν πάρει την κατιούσα και ταξινομούνται ως μη εξυπηρετούμενα δάνεια – δηλαδή η απαοπληρωμή τους καθυστερεί πέραν των 90 ημερών. Οι προσπάθειες των ελληνικών συστημικών τραπεζών να πιέσουν τις εν λόγω επιβαρύνσεις υπό την εποπτεία του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού (SSM) σημαίνει ότι τόσο ο επιχειρηματικός τομέας όσο και τα νοικοκυριά υφίστανται σοβαρές πιέσεις για την αναδιάρθρωση ή την εκκαθάριση των εξασφαλίσεων.

Ποιο είναι το αποτέλεσμα της συνάντησης του Μεσογειακού πειραματόζωου με την πραγματικότητα του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος και την ωρίμανση των διαδικασιών της ΕΕ για την αντιμετώπιση του δημόσιου χρέους;

Λοιπόν, με τέσσερις διαδοχικές κυβερνήσεις που έχουν υποχωρήσει λόγω πίεσης και με τις συστημικές τράπεζες της χώρας να εξακολουθούν να αποτελούν σκιά του εαυτού τους (μετά από τρεις διαδοχικούς γύρους ανακεφαλαιοποίησης με κονδύλια της ΕΕ που επιβαρύνουν τον φορολογούμενο εν τέλει) ο άνθρωπος στο δρόμο αισθάνεται προδομένος όσο και εξαπατημένος. Μπορεί να υπάρχουν στρατηγικοί παραβάτες, αλλά η πλειοψηφία των πολιτών αισθάνεται διπλή αμηχανία: έχουν χάσει τη δουλειά τους, το εισόδημά τους έχει μειωθεί, τα περιουσιακά τους στοιχεία ελαττωμένα (η αξία των ακινήτων μειώθηκε δραματικά), οι φόροι τους

τέταρτος γύρος ανακεφαλαιοποίησης των τραπεζών θα επιφέρει κάποια Μορφή αυτοδιάσωσης: των μετόχων, των ομολογιούχων αλλά ενδεχομένως και των απροστάτευτων καταθετών. Αλλά ακόμα και αυτή η συνειδητοποίηση δεν ανακουφίζει το αίσθημα της προδοσίας· ούτε περιορίζει τους φόβους για το μέλλον.

Δεν είναι μια υγιής κατάσταση, εν το συνόλω.

Categories: Blog, Τελευταία Νέα 17 Δεκεμβρίου, 2018

Tags: [ΑΕΠ](#) [Άρθρα Debt Free](#) [Δημοσιογραφικά Άρθρα](#) [ΔΝΤ](#) [Ελλάδα](#) [Χρέος](#)

Share this post

ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΑ

Βατικιώτης για Χρέος: «Κέρδισαν 17 δις από την κρίση της Ελλάδας και αναγνωρίζουν μόνο τα μισά»(vid)

ΕΠΟΜΕΝΑ

Χρέη ή φόροι;

Related posts

Κρίση Χρέους – Μνημόνια:
Επιστροφή στον Μεσαίωνα για τον
κόσμο της εργασίας
3 Μαΐου, 2020

ΣΔΙΤ: Συμπράξεις Δημοσίου-
Ιδιωτικού Τομέα
24 Φεβρουαρίου, 2020

Η ενεχυρίαση της ελληνικής
δημόσιας περιουσίας σε ...έξι
μέτρα για χάρη των δανειστών
14 Φεβρουαρίου, 2020

Χρέος: Ένα παιχνίδι λέξεων
12 Φεβρουαρίου, 2020

Γιατί η ΕΚΤ βλέπει το “πρόβλημα”
να... χτυπάει στα νομίσματα
12 Φεβρουαρίου, 2020

Ολική διαγραφή χρεών και
ρευστοποίηση περιουσίας
8 Φεβρουαρίου, 2020

Your email address will not be published. Required fields are marked *

Το σχόλιό σας...

Name*

Email*

Website

Save my name, email, and website in this browser for the next time I comment.

Δεν είμαι ρομπότ

reCAPTCHA
Απόρρητο - Όροι

Δημοσίευση σχολίου

Δημοφιλή Άρθρα

Τα δάνεια της Επανάστασης του 1821: Το χρέος, ο εμφύλιος και οι «ληστρικοί» όροι Η προσωρινή κυβέρνηση, το 1824 και το 1825, χτυπάει την...

105 views

Η ενεχυρίαση της ελληνικής δημόσιας περιουσίας σε...έξι μέτρα για χάρη των δανειστών Ακίνητα και μετοχές δημοσίων εταιρειών στο υπερταμείο (...)

57 views

Mainstream (Κυρίαρχη Άποψη)

Δημόσιο χρέος και Εθνικές Εκλογές: Η περίπτωση της Ελλάδας
31 Ιανουαρίου, 2020

Δημόσιο χρέος και Οικονομική Ανάπτυξη
31 Ιανουαρίου, 2020

Δημόσιο χρέος και αποκρατικοποιήσεις στην Ελλάδα
31 Ιανουαρίου, 2020

Alternative (Εναλλακτική Άποψη)

Κρίση Χρέους – Μνημόνια: Επιστροφή στον Μεσαίωνα για τον κόσμο της εργασίας
3 Μαΐου, 2020

Χρέος: Ένα παιχνίδι λέξεων
12 Φεβρουαρίου, 2020

Κρίση δημόσιου χρέους στην Ελλάδα
31 Ιανουαρίου, 2020